

Sygn. akt V U 656/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 czerwca 2013 roku

Sąd Okręgowy w Białymstoku

V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Elżbieta Rosłoń

Protokolant: Irena Prochowicz

po rozpoznaniu w dniu 7 czerwca 2013 roku w Białymstoku

na rozprawie

sprawy R. N.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o emeryturę

na skutek odwołania R. N.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

z dnia 9 kwietnia 2013 roku

Nr (...)

I. Zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje R. N. prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach od 3 kwietnia 2013 roku.

II. Orzeka, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

sygn. akt V U 656/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 9.04.2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. odmówił przyznania R. N. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach, z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, przewidzianych przepisami ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227 ze zm.). W uzasadnieniu decyzji wskazał, że wnioskodawca nie udowodnił 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach. Udowodniony okres, uznany przez organ rentowy to 14 lat, 8 miesięcy i 29 dni.

Wnioskodawca R. N. złożył odwołanie od tej decyzji. Wskazał, że decyzja jest dla niego krzywdząca i wniósł o pozytywne rozpoznanie odwołania.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie. Powołał się

na argumentację taką jak w zaskarżonej decyzji. Ponadto wskazał, że na podstawie przepisu art. 32 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, wyłączył wnioskodawcy z okresu pracy w szczególnych warunkach, okresy nieskładkowe przypadające po 15.11.1991 r.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył co następuje.

R. N. urodzony (...), w dniu 1.03.2013 r. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. wniosek o przyznanie mu prawa do emerytury, przedkładając na tę okoliczność świadectwa pracy.

Zaskarżoną decyzją z dnia 9.04.2013 r. organ rentowy odmówił przyznania wnioskodawcy prawa do emerytury, ponieważ na dzień 1.01.1999 r. udowodnił on 25 lat 8 miesięcy i 10 dni okresów składkowych i nieskładkowych, natomiast nie udowodnił 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach.

Jak wynika ze świadectwa pracy i świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach, R. N. w okresie od 20.04.1979 r. do 31.08.2009 r. był zatrudniony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w Zakładach (...) w Ł. na stanowisku ślusarza wagonowego i dozorca w sekcji zabezpieczenia mienia. Z obu tych świadectw pracy wynika, że okres zatrudnienia od 20.04.1979 r. do 31.08.1994 r. jest zatrudnieniem na kolei w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin i zalicza się do okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach,

o których mowa w §4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent inwalidzkich dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43) – k.11 i 12 akt ZUS. Okoliczność powyższa była niesporna.

Łączny okres pracy R. N. w warunkach szczególnych, wynikający z powyższych świadectw pracy wynosi 15 lat 4 miesiące i 11 dni.

Organ rentowy powołując się na przepis art. 32 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych do okresu pracy w szczególnych warunkach nie wliczył jednakże okresów zasiłków chorobowych w czasie trwania powyższego stosunku pracy. Były to okresy 9.12 – 24.12.1991 r., w 1992 r. : 21.01.- 31.01, 3.02- 14.02, 17.02- 9.03, 21.10- 24.10, 7.12- 12.12, w 1993 r. : 7.01- 22.01, 26.01- 29.01, 1.02- 11.02, 15.02- 24.02, 7.04- 9.04, 10.05- 18.05, 1.09- 6.10, 13.12- 23.12, w 1994 r. : 25.01- 7.02, 23.03- 31.03, 10.05- 14.05, 4.07- 19.07, 16.08- 31.08 – wyżej powołane świadectwa pracy i karta przebiegu zatrudnienia – k. 37 akt ZUS.

Tym samym, po nieuwzględnieniu tych okresów organ rentowy uznał, że wnioskodawca legitymuje się stażem pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 14 lat, 8 miesięcy i 29 dni i z tego względu nie przyznał mu prawa do emerytury.

Prawo do emerytury w niższym wieku emerytalnym z tytułu pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze przewidziane jest w art. 32 ustawy z dnia

17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.

Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) zwanej dalej ustawą emerytalną. Ustawa ta,

w przepisach przejściowych, zawiera szczególną regulację dotyczącą niektórych ubezpieczonych zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przed dniem 1.01.1999 r.

Przepis art. 184 ustawy emerytalnej przewiduje prawo do wcześniejszej emerytury

dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31.12.1948 r., którym przysługuje emerytura

po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy tj. 1.01.1999 r. osiągnęli:

1)okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz

2)okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 (wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn).

Ponadto emerytura ta przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom spełniającym powyższe warunki przysługuje prawo do emerytury, ustala się zgodnie z art. 32 ust. 4 ustawy emerytalnej na podstawie przepisów dotychczasowych tj. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) zwanego dalej rozporządzeniem. Zgodnie z §4 ust. 1 rozporządzenia, pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie, w przypadku mężczyzn następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat oraz ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Stosownie do treści §4 ust. 3 rozporządzenia, do okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach, o których mowa w ust. 1, zalicza się m.in. także okresy zatrudnienia na kolei w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin. W myśl §2 ust. 1 i 2 rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Okresy pracy, o których mowa wyżej, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie §1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy - §2 ust. 2.

Stosownie do treści §19 ust. 1 rozporządzenia, przy ustalaniu okresów pracy, o których mowa w §2, uwzględnia się również okresy takiej pracy (służby), wykonywanej przed dniem wejścia w życie rozporządzenia, co miało miejsce w rozpoznawanej sprawie. W ust. 2 wskazano, że prace dotychczas zaliczone do I kategorii zatrudnienia w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 4 maja 1979 r. w sprawie pierwszej kategorii zatrudnienia (Dz. U. z 1979 r. Nr 13, poz. 86 i z 1981 r. Nr 32, poz. 186) uważa się za prace wykonywane w szczególnych warunkach, o których mowa w §4.

Według §6 pkt 2 rozporządzenia w sprawie pierwszej kategorii zatrudnienia, do okresów zatrudnienia zaliczonego do pierwszej kategorii zalicza się również okresy zatrudnienia na kolei - w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin.

Przedłożone, wyżej wskazane świadectwa pracy, zgodne z powyższymi przepisami i nie kwestionowane przez organ rentowy, są w ocenie Sądu miarodajnym dowodem, z którego wynika 15 letni okres zatrudnienia wnioskodawcy wskazany w tych świadectwach w warunkach szczególnych na dzień 1.01.1999 r.

Poza sporem pozostają również okoliczności, że wnioskodawca spełnia pozostałe warunki do nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku. Wnioskodawca osiągnął bowiem wiek emerytalny 60 lat, nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego. Na dzień 1.01.1999 r. udowodnił również wymagany 25 letni okres ubezpieczenia.

Kwestią sporną pozostawało, czy z okresu pracy w szczególnych warunkach organ rentowy zasadnie wyłączył okresy niewykonywania pracy przez wnioskodawcę po dniu 14.11.1991 r., za które otrzymał świadczenia z ubezpieczenia społecznego za czas niezdolności do pracy z powodu choroby.

Zaliczenie okresów uznanych przez ZUS w wymiarze 14 lat 8 miesięcy i 29 dni z włączeniem okresów nieskładkowych daje bowiem wymagany ustawą okres 15 lat pracy wnioskodawcy w warunkach szczególnych.

Przechodząc do rozważań prawnych dotyczących zastosowania przepisu art. 32 ust. 1a ustawy emerytalnej wskazać należy, że przepis ten został dodany z dniem 1.07.2004 r. przez ustawę z dnia 20 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 121, poz. 1264). Wobec powyższego nie ma on zastosowania zarówno - ze względu na charakter art. 184 jako samoistnej podstawy ustalania prawa do emerytury, jak też ze względu na odesłanie zawarte w nim do art. 32, 33, 39 i 40 wyłącznie w zakresie wieku emerytalnego, a nie warunku stażu - do tych ubezpieczonych, którzy w dniu wejścia w życie ustawy, a więc 1.01.1999 r. spełnili wymóg co do ogólnego stażu pracy jak i stażu pracy w szczególnych.

W art. 184 ustawy emerytalnej ustawodawca, który nie zróżnicował przesłanek nabycia prawa do emerytury przez osoby wykonujące pracę w warunkach szczególnych w zależności od daty ich urodzenia, a w efekcie daty osiągnięcia odpowiedniego wieku (art. 32 i art. 46 ustawy), w sposób szczególny uregulował sytuację prawną ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy w dniu wejścia w życie ustawy tj. 1.01.1999 r. wykazali okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn oraz okres składkowy i nieskładkowy określony w art. 27 ustawy (co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn), zagwarantował prawo nabycia emerytury po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32. Dodatkowo, co jest oczywiste dla tej grupy wiekowej, postawił warunek nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego, a także rozwiązania stosunku pracy (warunek ten od 1.01.2013 nie jest wymagany). Celem wymienionego przepisu było utrzymanie uprawnień emerytalnych dla wszystkich, którzy w chwili wejścia w życie ustawy spełniają warunki przejścia na emeryturę, z wyjątkiem wieku emerytalnego przewidzianego w art. 32 ustawy emerytalnej. Sytuacja osób wymienionych w art. 184, opisywana w doktrynie jako ekspektatywa prawa podmiotowego, polega właśnie na spełnieniu się tylko części stanu faktycznego koniecznego do nabycia prawa, które poprzedza i zabezpiecza przyszłe prawo podmiotowe.

Osiągnięcie do dnia 1 stycznia 1999 r. okresu pracy w szczególnych warunkach, o którym mowa w art. 184 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej, wyłącza ponowne ustalenie tego okresu po osiągnięciu wieku emerytalnego według zasad wynikających z art. 32 ust. 1a pkt 1 tej ustawy, obowiązujących od dnia 1 lipca 2004 r. - OSNP 2011/19-20/260.

W ocenie Sądu Okręgowego, przy ustalaniu okresów pracy wykonywanej w szczególnych warunkach, do ustalenia uprawnień emerytalnych na podstawie art. 184 ustawy emerytalnej, nie wyłącza się zatem okresów niewykonywania pracy, za które pracownik po dniu 14.11.1991 r. otrzymał wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 27.11.2003 r. III UZP 10/03/OSNP 2004/5/87; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23.04.2010 r. II UK 313/09, wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 7.03.2013 r. III AUa 68/13).

Mając powyższe na uwadze Sąd uznał, że okres zatrudnienia R. N.

w szczególnych warunkach wynosi 15 lat 4 miesiące i 11 dni. W skład zatrudnienia

w szczególnych warunkach wchodzi okresy pobierania po dniu 14.11.1991 r. zasiłków chorobowych za czas niezdolności do pracy z powodu choroby, a mieszczące się w ramach stosunku pracy. Zatem należało uznać, że wnioskodawca spełnił przesłanki uprawniające

do nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym.

Mając na względzie przedstawione wyżej okoliczności, Sąd uznał, że wnioskodawca udowodnił co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach na dzień 1.01.1999 r.

i na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc orzekł jak w wyroku.

Jednocześnie Sąd uznał, że ustalenie powyższe wymagało postępowania sądowego

bowiem treść art. 32 ust. 1a ustawy emerytalnej w jego literalnym brzmieniu nie pozwalała organowi rentowemu na wydanie innej decyzji i w związku z tym Sąd orzekł, iż organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji i w tym przedmiocie orzekł na podstawie art. 118 ust. 1 a ustawy emerytalnej.